

13. Scientific and innovative activity of Ukraine (2017): Statistical collection 2016. – Kyiv.: [Electronic resource]. it is access Mode <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].

14. Tsyganov, S.A., & Protsun, N.M. (2014). Inovacii yk obekt vplivu mijnarodnogo finansovogo kapitalu v umovax ciklichnix zmin ekonomiki [Innovations as object of influence of international financial capital are in the conditions of cyclic changes of economy] Finansy Ukrainy (Finance of Ukraine), 10, 73-87 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.11.2017р.

УДК 332.142.2

Приходченко Т.А., к.е.н., доцент,
докторант кафедри регіоналістики
і туризму, ДВНЗ «Київський
національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

DIFFERENTIATION OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

Prykhodchenko Tetyana, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor, Doctoral student,
Department of regional science and tourism,
SHEI «Kyiv National Economic
University named after Vadym Hetman»

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто існуючі теоретико-методичні підходи до соціально-економічної типізації регіонів України. Проаналізовано розвиток областей України, виявлено сучасні диспропорції регіонального розвитку і причини їх виникнення. Доведено, що в сучасних умовах проблема регіональної диференціації суттєво впливає на ефективність національної економіки. За результатами оцінки соціально-економічної диференціації областей України визначено три основні групи регіонів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: регіон, регіональна економіка, соціально-економічний розвиток, територіальна диференціація, валовий регіональний продукт.

ABSTRACT. Today it remains vital to ensuring an integrated and balanced functioning of the regions with the use of organizational, economic and legal instruments. Performing this task involves the study of regional differences in socio-economic development.

The article examines the existing theoretical and methodological approaches to socio-economic typing of Ukrainian regions. The development of the regions of Ukraine identified the current imbalance of regional development and their causes. It is proved that in modern conditions the problem of regional differentiation significantly affects the efficiency of the national economy. The evaluation of socio-economic differentiation of the regions of Ukraine identified three main groups of regions.

Thus, among the regions of Ukraine there is a significant territorial differentiation of socio-economic development. In our opinion, the increase in funding for the development of social infrastructure, urban development, supporting the development of local centers and agglomerations will not only address some of the socio-economic problems, but to establish a pattern of development that would attract to the processes of economic growth, local resources, shape incentives for economic development at the regional level.

KEYWORDS: region, regional economy, socio-economic development, territorial differentiation, gross regional product.

Вступ. В процесі ринкової трансформації економічних відносин в Україні загострились протиріччя між економічними суб'єктами та соціальними групами населення, що знайшло своє відображення в рівнях соціально-економічного розвитку як в цілому по країні, так і в межах конкретних територій. У такій ситуації забезпечення сталого розвитку, підвищення конкурентоздатності національного і регіонального господарства неможливі без подолання проблем міжрегіональних відмінностей, ліквідації кризових явищ і відсталості в окремих областях України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам регіоналізації соціально-економічного розвитку присвячені численні наукові дослідження таких українських вчених, як: С. Білої, З. Варналія, Б. Данилишина, М. Долішнього, С. Дорогунцова, А. Єпіфанова, Ф. Заставного [3], Коломійчука [4], В. Поповкіна, С. Писаренка [6], Д. Стеценка, М. Тимчука, М. Фащевського, Л. Чернюк, В. Чужикова, Л. Шевчук [4], С. Шульц [4] та ін. Завдяки їх теоретичним напрацюванням сформовано відповідні науково-методологічні основи соціально-економічного розвитку територій, що базуються на інституційно-правових та організаційно-економічних засадах. В результаті було обґрунтовано взаємозв'язки процесів ринкової трансформації

та регіонального розвитку. На теоретичному рівні досягнуто консенсусу в тому, що в сучасних умовах рівень соціально-економічного розвитку регіонів України характеризується значною територіальною, галузевою та функціональною неоднорідністю і суттєво впливає на ефективність національної економіки в цілому.

Постановка проблеми. Сьогодні важливим завданням залишається забезпечення комплексного і збалансованого функціонування регіонів з використанням організаційних, економічних та правових інструментів. Виконання даного завдання передбачає вивчення регіональних відмінностей в соціально-економічному розвитку. **Мета статті** – розглянути існуючі підходи до соціально-економічної типізації регіонів, проаналізувати соціально-економічний розвиток областей України, виявити сучасні диспропорції регіонального розвитку та причини їх виникнення.

Результати (викладення основного змісту). Соціально-економічний розвиток території – це процес безупинної зміни матеріального базису регіонального господарства, а також усієї сукупності різноманітних відносин між його суб'єктами. Розвиток областей – багатовимірний і багатоаспектний процес, який описується різноманітними критеріями. Разом із суто економічними розглядають соціальні параметри регіонального розвитку. Більше того, соціальні характеристики давно вже стали повноправними показниками, що оцінюють сучасний стан будь-якого регіону. Їх системне застосування дає можливість виявити територіальні диспропорції, проводити відповідну типізацію областей.

Дослідниками в галузі регіональної економіки напрацьований значний доробок в питанні рейтингування територій. При цьому методичні підходи дуже різні, оскільки регіон є надзвичайно складною за структурою та проявами системою, всебічне і повне вираження якої у вигляді конкретних показників є проблематичним (табл. 1).

Одним з основних індикаторів стану економіки регіону є показник валового регіонального продукту (далі – ВРП), який допомагає охопити всі

особливості регіональної структури виробництва, а рівень ВРП в розрахунку на одну особу населення дає можливість виділити найбільш продуктивні регіони України.

Таблиця 1

Типізація областей за рівнем соціально-економічного розвитку

Розробник	Тип	Області
Ф. Заставний, в основі підходу лежить рівень депресивності регіону	Регіон з найвищим рівнем депресивності	Чернівецька і Тернопільська області
	Регіон з високим рівнем депресивності	Івано-Франківська, Рівненська, Закарпатська, Житомирська, Хмельницька і Херсонська області
	Регіон з середнім рівнем депресивності	Львівська, Волинська, Вінницька, Черкаська, Кіровоградська, Чернігівська і Сумська області
	Регіон з низьким рівнем депресивності	Решта областей України
С. Писаренко, в основі підходу лежить рівень конкурентоспроможності регіонального господарства	Регіон з найвищим рівнем конкурентоспроможності	Місто Київ
	Регіон з високим рівнем конкурентоспроможності	Луганська, Дніпропетровська, Донецька, Львівська, Одеська, Харківська області
	Регіон з середнім рівнем конкурентоспроможності	АР Крим, Вінницька, Запорізька, Київська, Полтавська області
	Регіон з низьким рівнем конкурентоспроможності	Волинська, Житомирська, Сумська, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області
НІСД, в основі підходу лежить рівень людського розвитку в регіоні	Регіон з високим рівнем людського розвитку	Київ і Київська область, АР Крим, Вінницька, Харківська, Тернопільська та Івано-Франківська області
	Регіон з середнім рівнем людського розвитку	Решта областей України
	Регіон з низьким рівнем людського розвитку	Луганська, Херсонська, Житомирська та Донецька області

Джерело: складено автором на основі [3], [4], [6]

Так, за підсумками 2015 р. усі регіони, окрім Донецької та Луганської областей, продемонстрували зростання ВРП на одну особу в порівнянні з показниками 2014 р., і в середньому по Україні цей показник склав 46413 грн. (у 2014 р. – 36904 грн.). Традиційним лідером серед інших регіонів за

цим показником є місто Київ – 155904 грн. в 2016 р. (табл. 2).

За офіційними статистичними даними, середній валовий регіональний продукт (далі – ВРП) на душу населення в Україні у 2015 р. дорівнював 46413 грн. [1, с. 14]. Цей показник значно відрізняється по регіонах. Так, у м. Києві він більш ніж у 3 рази вищий за середній по країні та у 14,5 разів більший, ніж у Луганській області (табл. 2). Між тим в межах Європейського Союзу максимальна розбіжність за розміром валового продукту складає 4,5 рази і це вважається серйозною проблемою.

Таблиця 2

Основні соціально-економічні показники регіонів України, 2016 р.

Найменування регіону	Економічна та соціальна згуртованість		Економічна ефективність	Інвестиційно-інноваційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця	
	ВРП на одну особу, грн.	НД населення на одну особу, грн.	Обсяг реал. пром. продукції на одну особу, грн.	Обсяг кап. інвестицій на одну особу, грн.	Обсяг експорту товарів на одну особу., дол. США
Вінницька	37270	33848,9	33550,1	4709,5	607,9
Волинська	30387	28312,5	21422,4	5665,3	578,1
Дніпропетровська	65897	43458,3	100031,7	9366,1	1807,1
Донецька	26864	19434,3	48873,1	2513,7	805,8
Житомирська	30698	31441,3	24479,1	4006,8	371,2
Закарпатська	22989	25045,3	13951,8	2897,1	925,6
Запорізька	50609	42117,8	82019,5	5763,4	1311,1
Івано-Франківська	33170	29975,4	25410,3	4614,5	395,0
Київська	60109	39177,9	47651,1	17914,6	978,8
Кіровоградська	39356	30979,9	23574,4	6201,2	438,5
Луганська	10778	11919,7	16859,9	1257,8	197,9
Львівська	37338	33673,5	26592,6	6512,8	496,5
Миколаївська	41501	33186,6	38799,7	7774,4	1442,4
Одеська	41682	37732,0	18948,4	6142,2	635,5
Полтавська	66390	36393,3	87905,3	7521,8	1001,5
Рівненська	30350	29757,4	25449,1	3408,5	267,3
Сумська	37170	33944,4	31176,4	4513,0	479,9
Тернопільська	24963	26884,4	14814,3	3980,6	270,9
Харківська	45816	36587,7	48256,8	5600,4	376,6
Херсонська	30246	31242,7	22231,8	3978,3	231,4
Хмельницька	31660	32650,0	25553,4	6555,6	243,7
Черкаська	40759	30608,7	42534,2	4818,8	378,8
Чернівецька	20338	26838,3	9499,5	2500,8	116,3
Чернігівська	35196	31707,1	21800,9	4665,6	410,7
м. Київ	155904	91356,6	50883,0	32922,5	2934,7

Джерело: складено автором на основі [2], [5]

Отже, усі регіони за показником ВРП на душу населення можна поділити на чотири основні групи.

1. Високе значення (вищий за середньоукраїнський показник) зафіксовано в Києві та в промислово розвинутих регіонах – Полтавській, Дніпропетровській, Київській та Запорізькій областях.

2. Середнє значення показника характерне для Вінницької, Кіровоградської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Черкаської областей.

3. Низьке значення показника спостерігається у семи областях країни – Волинській, Житомирській, Івано-Франківській, Рівненській, Херсонській, Хмельницькій, Чернігівській.

4. Дуже низькі значення показника виявлені в Донецькій, Луганській, Закарпатській, Тернопільській та Чернівецькій областях.

Стабільне підвищення доходів є головним підґрунтям економічного зростання економіки регіонів та держави. Доходи населення характеризують динаміку окремих блоків економічної системи й відображають стан справ у сфері кінцевого споживання, що дозволяє оцінювати реальний рівень вирішення завдань з підвищення добробуту населення. Регіонами з вищим за середньоукраїнське значенням показника наявного доходу на одну особу у 2016 р. знову є м. Київ – 91356,6 грн., також Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Одеська, Харківська та Полтавська області, і основним фактором впливу на розмір доходу населення є галузева структура економіки зазначених регіонів. Серед інших регіонів, зменшення наявного доходу на одну особу зафіксовано лише у Донецькій (з 20595,4 грн. у 2015 р. до 19434,3 грн. у 2016 р.) та Луганській областях (з 14882,5 грн. до 11919,7 грн.) [2], і за цим показником зазначені області займають останні місця серед регіонів.

За підсумками 2016 р. 18 регіонів забезпечили збільшення обсягу виробництва промислової продукції, що зумовило зростання цього показника загалом по Україні на 2,8% (у 2015 р. – скорочення на 13%). Так,

виробництво промислової продукції суттєво збільшилося в Луганській (на 39%, 1 місце), Кіровоградській (на 20,3%, 2 місце), Миколаївській (на 10,5%, 3 місце), Тернопільській (10,3%, 4 місце) та Одеській (на 9,2%, 5 місце) областях. Позитивний показник динаміки розвитку промисловості по Україні в цілому обумовлений динамічним нарощуванням виробництва споживчих товарів короткострокового використання (зростання на 4,4%) внаслідок розширення внутрішнього попиту, а також інвестиційних товарів (за основними промисловими групами обсяг виробництва інвестиційних товарів за 2016 рік збільшився на 1,7%), що підтримувалося високою активністю у сфері будівництва. Скорочення виробництва промислової продукції у 2016 році спостерігалось лише в 7 регіонах (у 2015 . – у 22 регіонах): Сумській (на 8,8%, 25 місце), Івано-Франківській (на 4,5%, 24 місце), Чернівецькій та Запорізькій (на 3,1%, 22-23 місця), Рівненській (на 1,9%, 21 місце), Дніпропетровській та Львівській (на 0,7%, 19-20 місця) областях [5].

За підсумками 2016 р. було зафіксовано зростання обсягу реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу у всіх регіонах, і середньому по країні цей показник становив 41410,6 грн. Вище за середнє значення по країні цей показник мав місце у регіонах: Дніпропетровська, Полтавська, Запорізька, Донецька області та в м. Києві (табл. 2).

Зараз відновлено позитивну тенденцію щодо залучення інвестиційних ресурсів. Активізація інвестиційної діяльності у 2016 р. в умовах посилення позитивних тенденцій у фінансовій сфері виробників продукції більшості видів економічної діяльності, розширення державної підтримки на тлі збереження макрофінансової стабільності, поживавлення виробничої діяльності, продовження процесів реформування економіки забезпечили формування прискореної динаміки капітальних інвестицій за підсумком року. В той же час розвиток інвестиційної сфери обмежувало повільне відновлення сектору кредитування. За підсумками 2016 р. підприємствами та організаціями країни за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 326,2 млрд. грн. капітальних інвестицій (далі – КІ), що у порівнянних цінах на 18%

більше від обсягу КІ за 2015 р. (у 2015 р. зафіксовано зменшення на 1,7%). Збільшення обсягів КІ спостерігалось у 20 регіонах (у 2015 р. – у 18 регіонах): від +2,5% у Вінницькій до 1,6 рази в Одеській областях. Крім Одеської області значне зростання КІ у 2016 р. спостерігалось також у Миколаївській – на 47,6%, Кіровоградській – на 47%, Луганській – на 46,4%, Донецькій – на 45,1%, Харківській – на 35,9%, Херсонській – на 35,8%, Сумській – на 35,4% та Черкаській – на 35% областях. Але негативна динаміка спостерігалася у 5 регіонах (у 2015 р. – у 7 регіонах): у Івано-Франківській (на 34,7%), Чернівецькій (на 14,1%), Рівненській (на 8,8%), Закарпатській (на 6,1%) та Волинській (на 2,5%) областях [5].

Обсяг КІ на одну особу в середньому по Україні становив 7467,9 грн. При цьому, територіальна диспропорція щодо обсягів КІ на одну особу зменшилася проти 2015 р. (34,8 рази) і склала 26,1 рази (максимальне значення у 2016 р. спостерігалось у м. Києві – 32922,5 грн., мінімальне у Луганській області – 1257,8 грн. (табл. 2).

У 2016 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ), залучених в економічний розвиток України з початку інвестування, склав 4405,8 млн. дол. США проти 3763,7 млн. дол. США у 2015 р. Позитивна динаміка спостерігалася в 8 регіонах (у 2015 р. – зменшення у 24 регіонах), серед яких найбільше зростання (проти початку минулого року) відбулося у Чернігівській (у 1,6 рази, 1 місце), Кіровоградській (на 12,6%, 2 місце), Миколаївській (на 7%, 4 місце), Харківській (на 5%, 5 місце) областях та м. Києві (на 11,3%, 3 місце). За 2016 р. ПІІ суттєво зменшилися у Луганській (на 14,6%, 25 місце), Дніпропетровській (на 13,2%, 24 місце), Рівненській (на 8,7%, 23 місце), Донецькій (на 6,6%, 22 місце) та Київській (на 5,7%, 21 місце) областях. Станом на 31.12.2016 р. на одну особу в середньому по Україні припадало 886 дол. США ПІІ. При цьому територіальні диспропорції за цим показником збільшилися протягом року і склали 162,9 рази (максимальне значення спостерігалось у м. Києві – 7468,8 дол. США, мінімальне – у Тернопільській області – 45,8 дол. США) [5].

Не зважаючи на поступове уповільнення темпів зменшення експортних операцій по відношенню до 2015 р., динаміка експорту товарів за підсумками 2016 р. залишилася негативною. Так, експорт товарів скоротився в цілому по Україні на 4,6% (у 2015 р. зменшення склало 29,3%). Серед регіонів негативна динаміка експорту за підсумками 2016 р. спостерігалася у 14 регіонах (у 2015 р. – в усіх регіонах крім Вінницької області). Найбільше скорочення товарних експортних операцій відбулося в Чернігівській (на 22,6%), Харківській (на 22,2%), Запорізькій (на 21,9%) та Хмельницькій (на 21,7%) областях. За обсягом експорту товарів на душу населення лідируючі позиції традиційно займають м. Київ (2934,7 дол. США, 1 місце), Дніпропетровська (1807,1 дол. США, 2 місце), Миколаївська (1442,4 дол. США, 3 місце), Запорізька (1311,1 дол. США, 4 місце) та Полтавська (1001,5 дол. США, 5 місце) області. Територіальна диспропорція щодо обсягів експорту товарів на одну особу складає 25,2 рази (максимальне значення у м. Києві – 2934,7 дол. США, а мінімальне у Чернівецькій області – 116,3 дол. США (табл. 2).

Отже, за роки незалежності диференціація за всіма економічними і соціальними показниками відчутно зростає. Зокрема, за узагальнюючим індикатором рівня економічного розвитку – частка регіону у валовій доданій вартості України (показником обсягу виробництва валової доданої вартості) – різниця між максимальним (23,2% у м. Києві) і мінімальним (1% у Чернівецькій області) його значенням зростає більше, ніж у 20 разів [1, с. 38]. Таким чином, відбувся територіальний перерозподіл економічного потенціалу, його зосередження в кількох найпотужніших регіонах.

Негативною тенденцією регіонального розвитку, яка підсилює диференціацію регіонів, є спад економічного обміну між областями. Майже все, що виробляється, споживається в межах областей або обмінюється на енергоносії. Це свідчить про фактичну дезінтеграцію національного внутрішнього ринку. Першорядну роль тут відіграли два чинники. По-перше, внаслідок лібералізації торгівлі багато регіонів переорієнтували свої

економічні зв'язки з міжрегіональних всередині України на зовнішньоекономічні. Значною мірою цьому сприяли структурні особливості експорту-імпорту. В експорті переважають сировина і напівфабрикати, тобто експортні потоки лише частково проходять через технологічні процеси виробництва і експортується сирий продукт. Структура імпорту також не забезпечує зв'язки між територіями, оскільки завозиться або сировина і паливо для експортоорієнтованих галузей, або кінцева продукція, яка не проходить переробку на вітчизняних підприємствах. Другий чинник, через який суттєво постраждали міжрегіональні економічні зв'язки, – випереджаюче зростання транспортних тарифів порівняно з динамікою цін на вироблену продукцію. Внаслідок цього зв'язки, особливо між віддаленими регіонами, стали економічно неефективні і здебільшого зникли.

Зупиняючись на соціальній складовій регіональної диференціації, проаналізуємо розмір середньої (табл. 3) і реальної заробітної плати та рівень бідності в областях України.

Таблиця 3

Середньомісячна заробітна плата по регіонах України, 2017 р.

2017 рік	Місяці					
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень
Україна	6008	6209	6752	6659	6840	7360
Вінницька	5097	5225	5606	5631	5860	6437
Волинська	5028	5119	5513	5311	5580	6145
Дніпропетровська	5905	6084	6433	6440	6727	7141
Донецька	6503	6788	7110	7332	7742	8144
Житомирська	4871	4986	5424	5404	5693	6186
Закарпатська	5191	5420	5864	5680	6171	6803
Запорізька	5831	5954	6603	6389	6553	7033
Івано-Франківська	5218	5292	5780	5705	5907	6743
Київська	6160	6366	6990	6578	6885	7645
Кіровоградська	4919	5002	5441	5464	5651	5938
Луганська	5385	5424	5648	5171	5601	5943
Львівська	5372	5469	5997	5922	6194	6734
Миколаївська	5743	5874	6433	6183	6586	6866
Одеська	5666	5698	6157	6062	6322	7007
Полтавська	5466	5829	6073	6181	6374	6779
Рівненська	5214	5276	5935	5452	5724	6319
Сумська	5097	5105	5394	5548	5734	6168

2017 рік	Місяці					
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень
Тернопільська	4641	4790	5151	5152	5349	6008
Харківська	5263	5504	5893	5848	5945	6468
Херсонська	4867	5105	5587	5456	5654	6213
Хмельницька	5027	5052	5598	5519	5623	6256
Черкаська	5055	5116	5549	5614	6003	6393
Чернівецька	4717	4792	5136	5160	5284	6124
Чернігівська	4758	4855	5358	5324	5439	6008
м. Київ	9292	9832	11010	10788	10558	11091

Джерело: складено автором на основі [2]

Найнижчий рівень заробітної плати у червні 2017 р. зафіксовано у Кіровоградській та Луганській областях. де цей показник дорівнював відповідно 5938 і 5943 грн. на місяць. У переважній більшості регіонів зарплата нижче середнього рівня по економіці – 7360 грн. Найвищий розмір оплати праці у місті Києві (11091 грн.), Донецькій (8144 грн.) та Київській (7645 грн.) областях. Загалом лише у двох регіонах заробітна плата вище за середню по країні (табл. 3). Розмах варіації зазначеного показника становить понад 5 тис. гривень. Частковим поясненням такого розриву в більш успішних регіонах може бути наявність розвинутої промисловості, прибуткових галузей економіки, розгалуженої сфери послуг, інфраструктури, ринків збуту продукції та ін. У 2016 р. реальна заробітна плата зросла на 9% (у 2015 р. – скорочення на 20,2%), і таке покращення ситуації було характерним для усіх регіонів, в межах від 2,3% у Дніпропетровській області до 18,0% у Луганській. Крім Луганської області, значне зростання реальної заробітної плати зафіксовано у Херсонській (на 12,7%, 3 місце), Закарпатській (на 12,6%, 4 місце), Київській (на 12,1%, 5 місце) областях та м. Києві (на 14,3%, 2 місце) [5]. Якщо Житомирська, Кіровоградська, Рівненська, Тернопільська області традиційно потрапляють до регіонів з найвищими ризиками бідності, то Луганська, Сумська, Херсонська, Чернігівська області знедавна опинилися у зоні найбільшої вразливості.

За результатами дослідження можна визначити наступні тенденції в поширенні бідності. По-перше, сформувалась нерівність між містом та селом

за показниками бідності. По-друге, відбувається зближення рівнів бідності за типом поселення через зростанням відсотку бідних у малих містах. В останні роки за характеристиками бідності населення малих міст скоріше наближене до сільської місцевості, аніж до великих міст. Отже, створюється своєрідна прірва між великими та малими містами, а центр формування нерівності зміщується з типу поселення до ознаки розміру населеного пункту. Крім того, в Україні гостро стоїть проблема бідності за умовами життя. Вона характеризує позбавлення населення в тих чи інших життєвих благах.

Висновки. За результатами оцінки соціально-економічної диференціації областей України за 2015-2017 рр. визначено 3 групи регіонів: I група – регіони, які посідають 1-5 місця: м. Київ, Харківська, Київська, Вінницька, Чернівецька області; II група – 15 регіонів, що посіли з 6 по 20 місця: Рівненська, Черкаська, Хмельницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Івано-Франківська, Львівська, Запорізька, Одеська, Закарпатська, Полтавська, Кіровоградська, Миколаївська та Тернопільська області; III група – регіони, які за інтегральними розрахунками посіли п'ять останніх (21-25) місць: Херсонська, Чернігівська, Сумська, Донецька та Луганська області (для розрахунку рейтингової оцінки для Донецької та Луганської областей використано наявні дані, що розраховуються лише по підконтрольній Україні території). Таким чином, серед регіонів України спостерігається значна диференціація соціально-економічного розвитку. На нашу думку, збільшення фінансування в розбудову об'єктів соціальної та інноваційної інфраструктури, міський розвиток, підтримку розвитку локальних центрів та агломерацій дасть змогу не тільки розв'язати низку соціально-економічних проблем, а й започаткувати певну модель розвитку, що залучала б до процесів економічного зростання місцеві ресурси, формувала стимули до економічного поступу на регіональному рівні. На особливу увагу заслуговує розвиток промислових районів, сільських територій, інвестування в об'єкти туризму, рекреації та культури.

Список літератури:

1. Валовий регіональний продукт у 2015 році. Статистичний збірник Державної служби статистики України – Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. – 155 с.
2. Доходи населення за регіонами України / Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Заставний Ф. Д. Проблеми депресивності в Україні (соціально-економічної, екологічної, демографічної) : монографія / Ф. Д. Заставний. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 348 с.
4. Коломійчук В. С., Шевчук Л. Т., Шульц С. Л. Стратегічні засади соціально-економічного розвитку регіону (методологія, методи, практика) / В. С. Коломійчук, Л. Т. Шевчук, С. Л. Шульц. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2002. – 277 с.
5. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за 2016 рік / Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua>.
6. Писаренко С. М. Зовнішньоекономічна діяльність регіонів України в контексті Європейської інтеграції / С. М. Писаренко // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональна політика в Україні : зб. наук. пр. – Львів : Ін-т рег. дослід., 2005. – Вип. 2 (52). – С. 235-245.

References:

1. Valovyy regional'nyy produkt u 2015 roci. Statystychnyj zbirnyk Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrai'ny. Kyi'v, DP «Informacijno-analitychne agentstvo», 155 p. [in Ukrainian]
 2. Dohody naseleennja za regionamy Ukrai'ny. Oficijnyj sajт Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrai'ny [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
 3. Zastavne, F. D. (2006) Problemy depresyvnosti v Ukrai'ni (social'no-ekonomichnoi', ekologichnoi', demografichnoi') : monografija. L'viv, VC LNU im. I. Franka, 348 p. [in Ukrainian]
 4. Kolomijchuk, V. S., Shevchuk, L. T., Schulz, S. L. (2002) Strategichni zasady social'no-ekonomichnogo rozvytku regionu (metodologija, metody, praktyka). Ternopil', Ukrmedknyga, 277 p. [in Ukrainian]
 5. Monitoryng social'no-ekonomichnogo rozvytku regioniv za 2016 rik. Oficijnyj sajт Ministerstva regional'nogo rozvytku, budivnyctva ta zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva Ukrai'ny [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.minregion.gov.ua> [in Ukrainian]
 6. Pisarenko, S. M. (2005) Zovnishn'oekonomichna dijal'nist' regioniv Ukrai'ny v konteksti Jevropejs'koi' integracii'. Social'no-ekonomichni doslidzhennja v perehidnyj period. Regional'na polityka v Ukrai'ni : zb. nauk. pr. L'viv, In-t reg. doslid., no. 2 (52), pp. 235-245 [in Ukrainian]
- Стаття надійшла до редакції 29.09.2017р.